

Inhoud

Van de voorzitter	1
Presentatie	1
Wetenswaardig	3
Interview	4

Secretariaat Unie NKV
Emmaplein 19A
5211 VZ 's-Hertogenbosch
Tel: (073) 69 21 317
Fax: (073) 69 21 322
E-mail: unienkv@knr.nl

Van de voorzitter

Met bescheiden trots presenteert de Unie NKV haar eerste nieuwsbrief. Met deze nieuwsbrief willen wij de aangesloten organisaties, maar zeker ook andere belangstellenden, informeren over onze activiteiten en ontwikkelingen die gaande zijn.

Het Uniebestuur is momenteel bezig de communicatie tussen de Unie NKV en de aangesloten organisaties, tussen de aangesloten organisaties onderling en tussen de Unie NKV en verschillende maatschappelijke, kerkelijke en politieke organisaties te intensiveren. Deze nieuwsbrief maakt daarvan ook onderdeel uit.

Het staat u vrij deze nieuwsbrief verder te verspreiden. Degenen die deze nieuwsbrief via anderen verkregen hebben kunnen zich kosteloos abonneren door een mail te zenden naar ons secretariaat. Wij wensen u veel leesplezier en staan natuurlijk open voor suggesties uwerzijds.

Ine Aasted-Madsen

PRESENTATIE VAN DE UNIE NEDERLANDSE KATHOLIEKE VROUWENBEWEGING

'Ik kom al jaren op de dagen van de Unie maar heb nog nooit zoveel gehoord over wat ze doet.' 'Ik heb op een bijeenkomst nog nooit zo veel vrouwen gezien die ik niet ken'. Twee opmerkingen, terloops opgevangen, die aangeven hoe uniek de bijeenkomst was op 12 september 2007 in het Graalhuis te Utrecht.

Precies op tijd kon Kathleen Ferrier, lid van de Tweede Kamer (CDA), alle vrouwen welkom heten. Ze waren door hun organisatie afgevaardigd naar deze presentatie om te kijken in hoeverre aansluiting bij de Unie NKV voor hun organisatie interessant was. Kathleen Ferrier weet uit eigen ervaring, onder andere in Chili, hoe belangrijk het is dat mensen hun krachten bundelen, en vrouwen in het bijzonder. Ze eindigt met de bijbeltekst: 'Blijf niet staan bij wat eertijds is gebeurd, laat het verleden nu rusten. Zie, ik ga iets nieuws verrichten, nu ontkiemt het –

heb je het nog niet gemerkt?' (Jesaja 43, 18-19).

Met een grapje dat ze juist wel in de geschiedenis gedoken is, begint penningmeester Ina de Graaff als eerste van de leden van het Algemeen Bestuur met het verhaal dat zij voorbereid heeft. Zij noemt de eerste katholieke vrouwenorganisaties in Nederland, de eerste koepel, en de achtergrond van de bijzondere leerstoel van de Unie NKV. Bij de oprichting in 1958 werd krachtenbundeling van katholieke vrouwenorganisaties expliciet genoemd. Met het Evangelie als leidraad wilde men vrouwen stimuleren het beschermende terrein van het gezin te verlaten, te werken aan persoonlijke bewustwording en ontplooiing, en samen te strijden voor erkenning en

in praktijk brengen van de rechten van de vrouw. Men wilde bijdragen aan een betere samenleving en ook aan de solidariteit met vrouwen elders in de wereld.

Sinds de viering van het veertigjarige bestaan is een aantal landelijke verbanden uiteengevallen met ledenverlies voor de Unie tot gevolg. Nu heeft de Unie de statuten gewijzigd zodat ook regionale en oecumenische organisaties die het actief ondersteunen van vrouwennetwerken als een van hun prioriteiten hebben, lid kunnen worden.

Gesprekspartner

De voorzitters van de drie commissies zetten de presentatie voort. Marie-Louise van Wijk-van de Ven spreekt over het internationaal werk waarin Nederlandse vrouwen vanaf het begin een prominent aandeel hadden. Ze noemt twee presidentes van de *World Union of Catholic Women's Organizations*: Florentine Steenberghe-Engeringh (1922-1952) en Marie-Thérèse van Heteren (1987-1996). Ze staat stil bij de nieuwe Europese Alliantie van katholieke vrouwenorganisaties Andante, de mogelijkheid voor de

aangesloten organisaties om via Andante gesprekspartner te zijn voor Europese en kerkelijke instanties, en de Europese conferentie die van 25-28 oktober in Vught plaats vindt.

Marie-Thérèse Pijls-Nyst vertelt over de Commissie Overleg Bisschoppen, waar de vrouwen van de Unie NKV aan tafel zitten met Mgr. Muskens. In het verleden waren er meer gesprekspartners. Er is enig perspectief dat dit in de toekomst weer zal gebeuren. Anne-Marie Huysmans-Pyckevet is een van de twee leden van de Commissie Maatschappelijke Relaties. Zij neemt deel aan het Verband Katholieke Maatschappelijke Organisaties en weet hoe lastig èn belangrijk het is om de stem van vrouwen te laten horen.

Vervolgens is het woord aan de afgevaardigden van de huidige lidorganisaties van de Unie NKV. Henrica Jans vertegenwoordigt de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) in het bestuur. Zij memoreert hoe vrouwencongregaties altijd hebben gewerkt met vrouwen en meisjes. Toen hun koepel opging in de KNR, is de KNR daarom als geheel lid geworden van de Unie NKV. De vrouwencongregaties zijn blij als hun 'erfenis' vorm krijgt in een vernieuwde Unie. Evelien Blom (ZijActief Nederland) spreekt over vrouwen in de plaatselijke parochies. Zij dragen de kerk, van schoonmaakster tot in pastorale en zelfs liturgische functies. Erkenning van vrouwen door de kerk is belangrijk. Met een samenwerkingsverband als de Unie NKV kunnen we dat op

een fatsoenlijke manier onder woorden brengen en afdwingen. Joke Jansen-Leyten noemt de activiteiten van het Katholiek Vrouwendispuut (KVD) en droomt over wat de Unie zou kunnen zijn ten opzichte van de bisschoppenconferentie, landelijk door misschien aan te sluiten bij de Nederlandse Vrouwenraad, maatschappelijk door vorming en scholing.

De voorzitter Ine Aasted-Madsen van Stiphout rondt de presentatie af met haar toelichting op het stappenplan. Een belangrijke rol is daarin weggelegd voor de website als een middel om nationaal en internationaal vrouwen te organiseren en met elkaar in contact te brengen. Het is een uitstekende manier om de mening van vrouwen te polsen en vervolgens te publiceren, inclusief cijfers over aantallen en percentages. Ine Aasted-Madsen vraagt de vertegenwoordigsters van de uitgenodigde organisaties om wat zij gehoord hebben, binnen hun organisatie te bespreken. Ook biedt zij aan om, als daar behoefte aan bestaat, op hun jaarvergadering het verhaal van de Unie NKV te komen toelichten. Organisaties die besluiten toe te treden, kunnen meedenken over de toekomstige bestuursvorm en naam (!). Natuurlijk heeft het huidige bestuur al enkele ideeën, maar oude en nieuwe organisaties kunnen samen kiezen tussen stichting, vereniging of federatie.

Bijdrage

Na de pauze vat Kathleen Ferrier samen: De Unie NKV wil samenwerken, bundelen en zorgen dat er in de Kerk geluisterd wordt wanneer vrouwen spreken over hun visie op geloven, werken en leven.

De eerste opmerking gaat over de praktische mogelijkheden: 'Ik sta achter jullie doel en het ziet er perfect uit, maar het zal moeilijk zijn om er vrouwkracht en financiën voor te vinden.' Ine Aasted-Madsen: 'Dat is waar. Daar wil ik nog de vraag aan toevoegen hoe we de achterban kunnen overtuigen. Die zal ik graag laten zien hoe de Unie NKV een bijdrage kan leveren aan vragen rond ledenaantal en vergrijzing, bijvoorbeeld in de vorm van

wervingsacties en netwerken. Juist dat laatste is voor jonge vrouwen interessant. Wat betreft de vrouwkracht denken we erover dat de afvaardigingsplicht (van elke organisatie een vrouw in het bestuur) zou moeten vervallen.'

De volgende opmerking betreft de ondersteuning van vrouwenactiviteiten in de kerk. Het maakt uit of we te maken hebben met Utrecht of Breda. Eventueel zou er per bisdom een overleg opgericht kunnen worden. Marij Cox (ZijActief Limburg) betwijfelt het belang van een overleg met de bisschoppen: 'In Limburg zijn vrouwen vertegenwoordigd in de diocesane pastorale raad. ZijActief vertegenwoordigt daarin alle katholieke vrouwen. Maar mondige vrouwen kiezen vaak een andere weg. Het is niet simpel om de achterban warm te krijgen voor een koepel. Vanuit het subsidiariteitsbeginsel streeft ZijActief Limburg ernaar om zelf te doen wat het alleen kan, en landelijk alleen wat nodig is.' Concreet ziet ze vooral mogelijkheden in een platform. De website vindt ze een prachtig middel, maar scholing en kadering vanuit de Unie lijkt haar overbodig. Een versterkte Unie zou zich moeten richten op de mondige vrouwen die afhaken.

Evelien Blom: 'Een koepel kan namens vrouwen opkomen voor parochianen, mannelijk en vrouwelijk, geestelijk, leek en ertussen in.' Ine Aasted-Madsen vult aan dat een pastoorwisseling een verschil kan maken tussen actieve en passieve kerkgangsters. Tegen kardinaal Simonis heeft ze gezegd dat hij blij zou moeten zijn met mensen die kritiek uiten. Zij zijn in ieder geval nog betrokken bij de kerk. Marij Cox en Ine Aasted-Madsen concluderen dat in een platform

kleine verhalen tot een groot verhaal kan worden. De kleine verhalen worden misschien niet gehoord, maar het grote verhaal zal kunnen 'kaderen en naar buiten komen'.

Scholing en vorming zijn door Joke Jansen genoemd, maar zij is het eens met de stelling: alles wat een ander kan doen, moet je zelf niet doen. Ze geeft echter een voorbeeld van deze middag:

'Verschillende organisaties hebben actie ondernomen op hetzelfde onderwerp. Een gezamenlijke actie met gebruikmaking van elkaars – strategische – kennis had nog sterker kunnen overkomen.'

Bezieling

Naar aanleiding van de vraag: 'Kan de Unie ook tegemoet komen aan behoeftes van die grote groep vrouwen die niet meer bij de katholieke kerk aangesloten zijn?' meent Marie Louise van Wijk: 'Een doel dat de Unie zich kan stellen is om juist aan die vrouwen duidelijk te maken van waaruit we ons inzetten. Wat is onze

bezieling?' Vanuit de zaal: 'Als je dat goed doet, herkennen vrouwen die al lang buitenstaan, zich in de Unie, of in wat katholiek en christelijk eigenlijk voorstelt. Naast het eigen plekje van de Unie in de samenleving kan ze ook andere vrouwen ondersteunen, bijvoorbeeld vrouwen in armoedesituaties. Die vrouwen worden bijna niet genoemd in de katholieke kerk.'

Kathleen Ferrier, kort en krachtig: 'Zorg dat je een platform bent over geloof, over wat dat voor je inhoudt. Volg het maatschappelijk debat. Bied inhoud in gelovig opzicht.' Anne-Marie Huysmans: 'Laten we vanuit de Unie meedoen, verantwoordelijkheid nemen en zelf naar onze problemen kijken van vrouwen in de kerk en in de maatschappij.' Henrica Jans: 'Ook de Werkgroep Vrouwencontacten van de KNR denkt in die richting. Als vrouwen kritisch zijn, worden ze vaak uit de kerk gezet. De religieuzen willen hun stem laten horen over "de tekenen van de tijd" en hoe daarmee in de kerk wordt omgegaan.' Dit nieuws is voor Kathleen Ferrier de aanleiding om Ine Aasted-Madsen aan te porren: 'Wanneer is die website klaar?' De voorzitter noemt een datum: om en nabij 1 januari 2008.

Kathleen Ferrier nodigt uit om nog iets te vertellen over de bijzondere leerstoel en het internationaal werk. Helmi van Stratum en Julie Feldbrugge delen mee dat de leerstoel doorloopt tot 2011 (60 % wordt betaald door de religieuzen). Naast haar colleges geeft prof.dr.

Maaïke de Haardt lezingen in binnen- en buitenland. De Open Studiedagen worden goed bezocht. Mgr. Muskens noemde ooit dat de eerste godsdienstige ervaring bij de moeder wordt opgedaan. Maaïke de Haardt maakt zichtbaar *hoe* dat gebeurt.

Marie-Louise van Wijk: 'En internationaal is het ontzettend belangrijk om mee te praten vanuit een katholieke achtergrond. Vrouwen uit voormalige Oostbloklanden vinden een Europese organisatie van levensbelang. Het geeft hun binnen hun eigen land een grotere status in de ogen van kerk en politiek. Bovendien zijn er uitwisselingsmogelijkheden met grotere organisaties in Duitsland en Oostenrijk.' Kathleen Ferrier moet gaan, het is vier uur. Ze raadt de Unie aan om ook contact te zoeken met de katholieke migrantenvrouwen en biedt daarbij haar hulp aan. Ze wenst alle aanwezigen 'succes op het boeiende pad dat u gaat', en hoopt sommigen uit de zaal weer tegen te komen bij de C1000 en de Albert Heijn. De voorzitter bedankt haar en zegt haar bloemen toe op haar huisadres zodat ze niet hoeft te sjouwen! Ook de vrouwen uit de organisaties bedankt zij voor hun belangstelling: 'in de verwachting dat wij in een nieuwe koepel laten zien wat *girl power* is.'

WETENSWAARDIG

De Open Studiedagen 2008 in Nijmegen zijn op **1 februari, 28 maart en 23 mei**. Het thema is: *Overgave: nieuwe uitdagingen voor feministische reflectie op religie?* Wie donateur van de Leerstoel wordt, ontvangt de Nieuwsbrief van de Leerstoel. Informatie via unienkv@knr.nl.

Het VKMO/Katholiek Netwerk houdt op 25 oktober het Allerheiligenberaad. Het thema is: *Organiseren naar mensen toe?* Plaats: Priorij Catharinadal, Oosterhout. Informatie: Postbus 11062, 5200 EB 's-Hertogenbosch, tel. (073) 61 341 40, info@katholieknetwerk.nl.

Bij Uitgeverij Contact verschijnt in oktober *In dienst van God*. Frieda Pruijm interviewde tien kloosterzusters uit verschillende ordes en congregaties: jong en oud, conservatief en geëmancipeerd, actief en contemplatief.

VOOR WIE BEN IK EEN VREEMDE?

Andanteconferentie in Vught

'Het thema sluit aan bij het jaar voor de interculturele dialoog van de Europese Unie in 2008 maar het is ook een vraag van Andante zelf', zegt voorzitter Marie-Louise van Wijk-van de Ven over de eerste studieconferentie van Andante.

'We proberen een interculturele dialoog binnen Andante op gang te brengen. Om te kunnen samenwerken, om een standpunt in te nemen, om te ijveren voor een bepaald onderwerp moet je minstens weten wat de anderen denken.'

Marie-Louise van Wijk was nauw betrokken bij de oprichting van Andante (Boedapest, mei 2006). Deze Europese alliantie van katholieke vrouwenorganisaties is voortgekomen uit de wens van de voorzitters van een aantal katholieke vrouwenorganisaties in verschillende Europese landen om meer samen te werken. 'Onze standpunten kunnen verschillen maar ik vind het buitengewoon belangrijk om de achtergrond daarvan te benoemen. Daarna kun je verder gaan met wat gemeenschappelijk is. Als dat lukt, als het thema voeten in de aarde krijgt, ben ik heel tevreden.'

Konden die organisaties hun doel niet binnen de WUCWO bereiken?

'Bij WUCWO-Europa kwamen dikwijls voorstellen binnen om mee te werken aan een Europees project. De projecten sloten prachtig aan bij onze doelstellingen. Maar dan bleek dat alleen formeel erkende organisaties met eigen statuten, bestuur en rechtspersoonlijkheid konden meedoen. In de structuur van de WUCWO zijn organisaties rechtstreeks lid van

de Wereldunie, maar hebben geen formele status op regionaal niveau. In de ogen van het Europees Parlement bijvoorbeeld bestaat WUCWO Europa als zodanig niet en kan dus geen gesprekspartner zijn.

Andante wil een stem van katholieke vrouwen zijn bij de Europese Unie en de Raad van Europa, over vooral ethische zaken, mensenrechten, gelijke kansen en behandeling van vrouwen, ook in de praktijk.'

Nieuwsbrief in vier talen

Marie-Louise van Wijk heeft talen gestudeerd en in het begin van haar loopbaan Frans gedoceerd: 'Dat heb ik erg leuk gevonden. Maar toen ik binnen veertien maanden drie dochters – waaronder een tweeling – kreeg, ging dat niet langer samen met lesgeven. Ik werd lid van een politieke oecumenische debatclub. Een groot deel van die vrouwen was lid van het Katholiek Vrouwengilde (KVG). Ach ja, dacht ik, dan word ik ook maar lid. En zo kwam ik heel toevallig bij de plaatselijke KVG-afdeling.

Ik was absoluut niet geïnteresseerd in vrouwenzaken. Een uitnodiging van het Katholiek Vrouwen Dispuut na mijn afstuderen om lid te worden heb ik hooghartig van de hand gewezen. Maar door die politieke club realiseerde ik me dat er nog ontzettend veel te doen was. Bij het KVG werd ik actief in redactie- en bestuurswerk, ook landelijk, en van daaruit werd ik afgevaardigde naar de Unie Nederlandse Katholieke Vrouwenbeweging en haar internationale commissie, een jaar voor mijn eerste WUCWO Assemblee (Mexico 1991).

Marie-Thérèse van Heteren, destijds presidente van de Wereldunie, vroeg of ik de redactie van de *WUCWO-Newsletter* op mij wilde nemen. Ik heb lang gearzeld, maar ik heb het uiteindelijk gedaan van 1992 tot 2002, vier keer per jaar een

aflevering in vier talen. In 1996 droeg de Unie mij voor als de Nederlandse kandidaat voor de WUCWO-Board en daar werd ik ook gekozen als regionaal voorzitter

Tijd: 25-28 oktober 2007, informatie:
www.andante-europa.net, email:
andante@planet.nl; tel. (035) 693 15 32

voor Europa. Het was een geweldige baan, een persoonlijke verrijking, ook om te realiseren hoe belangrijk het is dat vrouwen in een groter verband samenwerken om dingen te bereiken, dat ze een vuist kunnen maken. Dat is ook de macht van het getal.'

Maar hoe groter de organisatie, hoe groter ook de culturele verschillen. Hoe is dat in Europa?

'Toen ik begon, waren er vooral organisaties uit Noord-, West- en Zuid-Europa lid. Er bestonden wel, min of meer ondergronds, kleine organisaties in wat toen nog het Sovjetblok was. We onderzochten met WUCWO-Europa hoe we de prille vrouwenorganisaties konden ondersteunen. Na de val van het communisme kwam dat in een stroomversnelling. In Letland en Slowakije bijvoorbeeld werden nieuwe organisaties opgericht.

Er zijn grote verschillen tussen en binnen de landen. Mensen die hun land ontvluchtten toen het overgenomen werd door Rusland en later terugkwamen, werden door anderen beschouwd als – bijvoorbeeld – geen echte Hongaar. Het is boeiend en moeilijk om daar op diplomatieke wijze mee om te gaan.

Ik weet ook niet waar dit initiatief zal eindigen. Het is best mogelijk dat het op de klippen loopt maar iedereen vond het belangrijk om te beginnen. Er is het vertrouwen dat we met Andante samen dingen kunnen bereiken.'

Overgenomen uit de Nieuwsbrief van de Oecumenische Vrouwensynode.